

D-L GOE

-comentariu-

I.L. Caragiale este alături de Eminescu și Creangă unul dintre cei mai mari scriitori ai poporului nostru. Este autorul a patru comedii (O scrisoare pierdută, O noapte furtunoasă, Conul Leonida față cu reacțiunea, D'ale carnavalilor) a unei drame (Năpasta), a publicat nuvele (Două loturi, O făclie de Paște, În vreme de război etc) și schițe, adunate în volumul "Momente și schițe", apărut în 1901.

Caragiale este considerat creatorul schiței în literatura română, deși această specie a fost cultivată și de alți scriitori (Emil Gârleanu, Alexandru Grătescu Voinești); îi revine acest merit deoarece el a atins perfecțiunea artistică. Personajele schiței lui Caragiale sunt selectate din diferite medii: din familie și școală, din presa, justiție, din viața modernă sau din viața politică. Schitele D-l Goe și Vizita satirizează contrastul dintre pretențiile unor părinți de a fi buni educatori și ceea ce sunt în realitate (îngaduitori peste măsură).

Schita este o operă epică în proză de dimensiuni reduse, cu o acțiune restrânsă la care participă un număr mic de personaje surprinse într-un moment semnificativ al existenței lor. Titlul schitei poartă numele personajului principal caruia autorul i-a adăugat apelativul "domnul" prin care anticipează intențiile sale ironice. El sugerează și faptul că autorul inversează cele două universuri umane (cel al copilului și al maturului), întrucât Goe se comportă ca "un om mare", pe când cele trei cucoane "se copilăresc" pentru a fi pe placul "puisorului".

Fiind o schita, Caragiale narează faptele într-o anumită ordine, determinată fiind doar de un singur moment semnificativ din viața personajului principal: Calatoria cu trenul până la București în compania celor trei doamne: mam-mare, mamitica și tanti Mita.

Atitudinea și sentimentele scriitorului sunt exprimate indirect, prin intermediul faptelor și al personajelor, căci schita este o operă epică în care există narator, personaje și acțiune.

Intamplarile narate într-o succesiune logică se constituie în momente ale subiectului literar. Astfel, în *expozitie* aflăm că "țanarul Goe" împreună cu "cele trei doamne frumoase gătite", asteapta cu nerăbdare pe personajul din Urbea X, trenul accelerat care trebuie să le ducă la București. Autorul precizează încă de la început un amanunț semnificativ care aruncă o lumină crudă asupra mentalității unor părinți și anume faptul că Goe este dus la București "ca să nu m-ai rămana repetent și anul acesta".

Goe este îmbrăcat într-un frumos costum de marinăr și este "impatientat" și "încrunțat" deoarece trenul nu sosește. Deprins să i se îndeplinească orice dorință, Goe ordonă să vină trenul: "eu vreau să vie".

O discutie filologica vizand pronuntarea corecta a cuvântului “marinar” se încheie cu concluzia surprinzătoare prin orăznicie, dar categorică: “Vezi că sunteți proaste amândouă.”

Sosirea trenului și urcarea precipitată a celor patru distinși pasageri constituie intrigă acțiunii. Câțiva tineri politicieni le oferă locurile, dar Goe rămâne pe coridor “cu bărbații”. Calătoria cu trenul este evenimentul datorită căruia i-a năstărit și dezvoltă acțiunea schitei.

Defășurarea acțiunii curpinde întâmplările din timpul călătoriei lui Goe și a însoțitoarelor sale până la București admirabil gradate și desfășurate într-un timp relativ scurt.

Folosind ca principal mod de expunere dialogul, autorul ni-l arată pe Goe cum scoate capul pe fereastră, dar este apostrofat de un tânăr care îl “trage puțin înapoi”, sfătuindu-l să nu scoată capul pe fereastră. “Mititelul” se smucește și, răspunzându-I orăznic uratului, scoate capul pe fereastră. Urmarea neascultării este pierderea plării și a biletului de călătorie care era “în pamblică plării” iar tipetele lui Goe, că să oprească trenul, sunt zadarnice.

Sosind conductorul și cerând biletele, femeile îl scuza pe Goe, fiindcă biletul “era în pamblică plării” care a zburat. “După lungi parlamentări”, cele trei cucoane sunt nevoite să plătească biletul puilor, și o amendă “pe deasupra”.

Afectoasă și nervoasă, mamica îl ceartă pe Goe, mam-mare îi ia apărarea și, din această dispută, odorul, tras de mână de o parte și de alta “se rează în nas de clanta usii de la cupeu” și începe să urle. Totul se termină cu bine, căci bunica, prevăzătoare ca de obicei, aluat “un berec” pe care i-l oferă lui Goe în locul plării. După ce se prefăcă că este supărat, mamica îi dă o “ciucală” și scena i-a sfârșit prin pupături.

În timp ce cucoanele conversează, Goe dispăre de pe coridor. Mam-mare este disperat până ce aude “bubuituri” în usa toaletei. Grăție intervenției conductorului, “captivul” este eliberat. Cucoanele rasuflă usurate și îl sărută pe Goe ca și cum l-ar vedea după o îndelungată absență.

Mam-mare se hotărăște să stea pe culoar și să-l păzească pe puil așezându-se “pe un geamantan strân”.

Acțiunea atinge *punctul culminant*, moment de maximă tensiune în desfășurarea acțiunii, deoarece Goe trage semnalul de alarmă, în ciuda sfaturilor lui mam-mare: “-Sezi binisor, puilule, să nu strici ceva”. Trenul se oprește, lumea se alarmează, personajul de serviciu “umplă forfota”, dar nimeni nu poate ști cine a tras semnalul, deoarece “mam-mare doarme în fundul pupeului cu puilul în brate”. Se constată totuși că ata ruptă și manivela răsturnată era “tocmai în vagonul de unde zburase mai adineauri plăria marinelului”.

Deznodământul marchează sfârșitul acțiunii. Trenul porneste, iar în scurt timp pasagerii ajung la București. Cucoanele se urcă cu puilul în birjă și pornesc în orăș, cărându-I birjarului să le ducă “la bulivar”.

Compozitional, schita "D-L Goe" are o actiune conceputa linear, autorul urmarind aspectul tematic, gresita educatie data de familie tanarului Goe, pe un singur plan. Din reluarea subiectului, scriitorul releva contrastul dintre aparenta si esenta, dintre ceea ce vrea sa para aceasta familie (educata, culta, cinstita, cu un limbaj ales) si ceea ce este in realitate (inculta, necinstita, cu un limbaj de mahala). De aici de nastere si hazul.

Construita in cea mai mare parte pe dialog, schita propune un numar redus de personaje: Goe, cele trei doamne, conducatorul, un tanar.

Limbajul viu, colorat, savoea dialogurilor si naratiunea, naturalitatea replicilor, succesiunea dinamica a intamplarilor si talcul lor fac din acesta schita un adevarat "monument de arta literara".